

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LOCAL AGENDA 21 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Του Δρος κ. **Klans FIEDLER**
Προϊσταμένου Τμήματος DST

Εφαρμογή

Στη Γερμανία υπάρχουν 16. 121 πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά όπως επίσης και 329 περιφέρειες. Γύρω στις 250 πόλεις και κωμοπόλεις και γύρω στις 20 κομητείες (στοιχεία του Σεπτεμβρίου 1996) αναμειγνύονται στις διαδικασίες του προγράμματος Local Agenda 21. Αυτό είναι λιγότερο από το 10% όλων των διοικητικών αρχών. Αλλά περισσότερες από 15.000 τοπικές αρχές εφαρμόζουν την βιώσιμη ανάπτυξη ως πολιτικό στόχο στην καθημερινή τους εργασία και στην πολιτική διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Ο Γερμανικός Σύνδεσμος Πόλεων και Κωμοπόλεων (DST) έχει δημιουργήσει κατευθυντήριες γραμμές για την τοπική εφαρμογή του Προγράμματος Agenda 21 της Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (UNCED, Ρίο Ντε Τζανέιρο 1992). Το Πρόγραμμα Local Agenda 21 έγινε ήδη αποδεκτό από την Επιτροπή του DST στη συνεδρίαση του Συνδέσμου στο Βερολίνο, στις 15 Φεβρουαρίου 1995. Η σελίδα 74 του εγγράφου τονίζει όλες τις περιβαλλοντικές περιοχές, στις οποίες οι Δήμοι πρέπει να δραστηριοποιηθούν τον 21ο αιώνα για να επιτύχουν «βιώσιμη ανάπτυξη».

Πόλεις και Κωμοπόλεις στην Περιβαλλοντικώς Βιώσιμη Ανάπτυξη

Αυτός είναι ο τίτλος του υποδείγματος του DST. Ακολουθώντας αυτό το υπόδειγμα, σύμφωνα με το Κεφάλαιο 28 του Agenda 21, οι γερμανικές πόλεις και οι τοπικές αρχές θα πρέπει να αρχίσουν συνομιλίες με τους πολίτες τους, τις τοπικές οργανώσεις και τον ιδιωτικό τομέα. Το υπόδειγμα του DST μπορεί, επίσης, να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών ανάμεσα σε πόλεις και, έμμεσα, αμοιβαίας τεχνικής βοήθειας.

---

1. Το κείμενο αποδίδει τα κυριώτερα σημεία Εισήγησης στο Συνέδριο με θέμα «Local Agenda 21»: Τοπικό Πρόγραμμα Δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη: Ελληνική και Ευρωπαϊκή εμπειρία», που οργάνωσαν στην Αθήνα το έτος 1996 μ.Χ. οι Δήμοι Αμαρουσίου και Χαλανδρίου. Βλέπετε σχετικώς και **ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, 1996, τ.6, σ.86.**

Το Νοέμβριο του 1993, έγινε η ακόλουθη πρόταση: «Το Γερμανικό Κοινοβούλιο επιθυμεί να αναλάβει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το Agenda 21 και τις κατηγορηματικά γνωστές εισηγήσεις και προκλήσεις του Καταστατικού Χάρτη του Βερολίνου, και να εγκαινιάσει και να προωθήσει αντίστοιχες δραστηριότητες». Έτσι, λοιπόν, ο προηγούμενος Γερμανός Υπουργός Περιβάλλοντος, Καθηγ. Klaus Topfer, ως Πρόεδρος της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για Βιώσιμη ανάπτυξη (CSD), ζήτησε από το DST να διαγράψει τις πιθανές περιοχές δραστηριότητας για τις Τοπικές Αρχές προκειμένου να προστατέψει το περιβάλλον και να εφαρμόσει το Agenda 21. Αυτός ήταν ένας τρόπος για να διευκρινισθεί ο διεθνής ρόλος, τον οποίο μπορούν να παίξουν οι πόλεις και κωμοπόλεις στην προστασία του περιβάλλοντος, όπως φάνηκε στο Συνέδριο των Μελών των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματολογική Αλλαγή στο Βερολίνο τον Μάρτιο του 1995.

Οι βασικές αρχές της περιβαλλοντικής υγιούς δραστηριότητας σε πόλεις και κωμοπόλεις

Το υπόδειγμα του DST, Local Agenda 21, διαγράφει τα ουσιώδη για την περιβαλλοντική δράση στις γερμανικές πόλεις και κωμοπόλεις ως ακολούθως:

Οργάνωση για την Αστική Περιβαλλοντική Διοίκηση

Θα πρέπει να γίνουν ρυθμίσεις που να ενδυναμώσουν το συγκεντρωτικό και αποκεντρωτικό πεδίο της δημοτικής προστασίας του περιβάλλοντος και να δημιουργηθεί μία ανεξάρτητη περιβαλλοντική ομάδα προστασίας με κατάλληλο προσωπικό και επαρκή οικονομικά μέσα.

Περιβάλλον και Οικονομία

Περιβαλλοντικώς το βιώσιμο μέγεθος θα πρέπει να ενισχυθεί ώστε να δημιουργήσει μακροπρόθεσμη ασφάλεια στον χώρο εργασίας και να κάνει δυνατή μία βιώσιμη οικονομία, η οποία λαμβάνει υπ' όψη της την ισορροπία της φύσης.

Ενέργεια και Προστασία του Κλίματος

Η μείωση της χρήσης ενέργειας και καύσιμης ύλης στην κωμόπολη θα συνεισφέρει στην μακροπρόθεσμη προστασία των φυσικών πόρων. Η Δημοτική συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να επιτευχθεί εφαρμόζοντας σχέδια για την μείωση του CO₂.

Φύση και Ύπαιθρος

Η προστασία της φύσης και της υπαίθρου σε πόλεις και κωμοπόλεις σημαίνει να διατηρηθούν και να προστατευθούν τα οφέλη των πράσινων ζωνών, για τους κατοίκους των πόλεων, όπως επίσης και να εξασφαλισθεί φυσικό περιβάλλον για την χλωρίδα και την πανίδα. Αυτή η δράση θα βελτιώσει την οικολογική πλευρά της περιβαλλοντικής σχεδίασης στις αστικές περιοχές.

Κατάχρηση χώρου

Η κατάχρηση του χώρου στις πόλεις και κωμοπόλεις μπορεί να μειωθεί με την εκ νέου οργάνωση και σχεδιασμό των διαφορετικών τόπων δραστηριότητας και κτιριακής χρήσης, όπως π.χ. στέγαση, εργασία, βιομηχανία, κυκλοφοριακό δίκτυο και πράσινη ζώνη.

Οικοδόμηση και Στέγαση

Περιβαλλοντικοί λόγοι θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπ' όψη σε περιπτώσεις σχεδιασμού άδειας και κτιριακής χρήσης, και θα πρέπει να επιδιωχθεί η πολιτική «της εσωτερικής ανάπτυξης» πριν από την εξωτερική ανάπτυξη.

Μεταφορά

Μία βιώσιμη πολιτική στην αστική μεταφορά μπορεί να εγγυηθεί με σχεδιασμό συγκοινωνιών, με μείωση της έντασης της κυκλοφορίας και την προώθηση μίας περιβαλλοντικής συνεργασίας ανάμεσα στα διαφορετικά μέσα συγκοινωνίας: τρένο, λεωφορείο, ποδήλατο και πεζοί.

Δημοσιονομικές Ρυθμίσεις

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ομοσπονδιακής πολιτικής, η οικονομική πολιτική μίας πόλης στις δαπάνες θα πρέπει να είναι ένα οικονομικά και οικολογικά βιώσιμο διευθετημένο σχέδιο εξόδων.

Προστασία του Εδάφους και Καταστροφή των Απορριμμάτων

Η μεγαλύτερη μόλυνση του εδάφους με επιχρωματώσεις θα πρέπει να μειωθεί αισθητά. Η συνεχής ανακύκλωση των απορριμμάτων θα ανακουφίσει, επίσης, την κατάχρηση του χώρου στην πόλη ή την κωμόπολη.

Νερό και Αποχέτευση

Τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα θα πρέπει να προστατευθούν σε πόλεις και κωμοπόλεις ως μακροπρόθεσμη εγγύηση για τους φυσικούς πόρους και το πόσιμο νερό. Το μέγεθος μίας πόλης και οι κάτοικοί της θα πρέπει να υπολογίζονται ως «αποταμιευμένο νερό»! Η διάθεση της τοπικής αποχέτευσης αντιπροσωπεύει μία απαραίτητη συνεισφορά στην περιβαλλοντική προστασία και στην υγεία.

Διατήρηση της Καθαρής Ατμόσφαιρας

Οι πόλεις και κωμοπόλεις μπορούν να επιτύχουν μία δραστική μείωση της ατμοσφαιρικής μόλυνσης με τον κυκλοφοριακό έλεγχο. Εκτός τούτου αυτή η μείωση μπορεί να ευνοηθεί από την μείωση εκπομπής οικιακής θερμότητας, επιχειρήσεων και βιομηχανίας.

Θόρυβος

Η τοπική προστασία από τον θόρυβο είναι μία νόμιμη απαίτηση, και η ηχορύπανση από τον πληθυσμό θα πρέπει να επιτραπεί.

Περιβάλλον - Επίδραση - Προσδιορισμός (ΕΙΑ).

Το ΕΙΑ είναι το όργανο της τοπικής περιβαλλοντικής πρόνοιας. Το τοπικό ΕΙΑ δεν θα πρέπει να είναι εμπόδιο, αντιθέτως θα πρέπει να συνεισφέρει στον καλύτερο σχεδιασμό και στην νόμιμη ασφάλεια, όπως επίσης και στη διαδικαστική διαφάνεια και στην αυξημένη συμμετοχή του πολίτη.

Τοπικό Σύστημα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Ο εκ νέου σημαντικός προσανατολισμός της περιβαλλοντικής προστασίας από ένα ανεξάρτητο και εξειδικευμένο πεδίο σ' ένα πεδίο ευρύτερης πρόσβασης απαιτεί, ανά-

μεσα σ' άλλα, την παροχή τεχνικής ενημέρωσης με την μορφή ενημερωτικών στοιχείων προσβάσιμων στις τοπικές οργανώσεις.

Πολιτική Προμηθειών

Οι πόλεις και κωμοπόλεις θα πρέπει να τηρήσουν μία πολιτική προμηθειών ενισχύοντας την πολιτική τους στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Οικονομικά

Η περιβαλλοντική προστασία στοιχίζει χρήματα, η περιβαλλοντική προστασία εξοικονομεί χρήματα. Η συνεπής τοπική περιβαλλοντική προστασία αποφεύγει μακροπρόθεσμα ανάλωση σε ακριβά περιβαλλοντικά επανορθωτικά μέσα.

Συμμετοχή των Πολιτών και Δημόσιες Σχέσεις

Με ενημέρωση, συμβουλές και διαβουλεύσεις μπορεί ο Δήμος να δώσει στους πολίτες την ευκαιρία να συνεισφέρουν οι ίδιοι στην τοπική περιβαλλοντική προστασία.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Πρακτική

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση και εξάσκηση θα πρέπει να γίνει ένα αναπόσπαστο τμήμα του τοπικού εκπαιδευτικού προγράμματος.

Περιβάλλον και Ανάπτυξη

Τοπικές συνεργασίες με υπερπόντιες Κοινότητες θα πρέπει να προωθηθούν με βάση, το Πρόγραμμα «Βοήθεια για Προσωπική Βοήθεια» και, επίσης, ως τμήμα μίας πολιτικής για την αστική περιβαλλοντική προστασία.

Με την υποκίνηση τοπικών πολιτικών (εκλεγμένα Μέλη σε Δημοτικά Συμβούλια κ.λ.) δημιουργήθηκαν Συμβούλια Στρογγυλής Τραπέζης από ενεργούς και δυναμικούς στον τομέα αυτό πολίτες. Σε μερικές περιπτώσεις Ομάδες, όπως αυτή που ασχολείται με την πράσινη έκταση Βορρά - Νότου, δρουν ως κίνητρο για το L.A. 21. Επί πλέον, περισσότερα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα παίζουν σημαντικό ρόλο στην λήψη πρωτοβουλιών για την πορεία του Local Agenda 21.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, στους υπαλλήλους της Δημοτικής ή Τοπικής Διοίκησης (συνήθως από το τμήμα Περιβάλλοντος) ανατίθεται η προώθηση του Local Agenda 21. Σε μερικές περιπτώσεις λαμβάνουν, επίσης, μέρος και σχολεία για ενήλικες ή Σύνδεσμοι όπως το «North - South Fora». Έχουν αναπτυχθεί πολύ διαφορετικά σχέδια δράσης, για τα οποία δεν είναι δυνατόν να γίνουν γενικεύσεις. Η δράση απλώνεται από ενημερωτικά γεγονότα, έως μικρά σεμινάρια και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης, που προαναφέρθηκαν.

Όσα επιτεύχθηκαν περιλαμβάνουν περίπου 30 Δημοτικά Συμβούλια και περίπου 12 Περιφερειακά, τα οποία αποφάσισαν να εφαρμόσουν το Local Agenda 21. Υπάρχουν, επίσης, περίπου 12 συγκεκριμένα προγράμματα εφαρμογής (π.χ. Aschaffenburg, Berlin - Kopenick, Erlangen, Freiburg, Hannover, Heidelberg, Berlin, Koln, Munchen, Solinger and Wuppertal).

Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση της Γερμανίας υποδέχθηκε θετικά τις προσπάθειες των Τοπικών Αρχών να προωθήσουν το Local Agenda 21. Η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση παρέχει οικονομική βοήθεια για ερευνητικά προγράμματα, προκειμένου να εφαρμοσθεί το Local Agenda 21 (Υπουργείο Περιβάλλοντος/Περιβαλλοντικά Ερευνη-

τικά Προγράμματα). Το Local Agenda 21 δεν θα εφαρμοσθεί αναγκαστικά από μέρους της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης. Η αρχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που είναι καταγραμμένη στο Σύνταγμα, δίνει την ελευθερία στις πόλεις, τις περιφέρειες και τα χωριά να αποφασίσουν αν και πώς θα οργανώσουν την διαδικασία ενός Local Agenda 21.

Δεν υπάρχει εθνικό αντιπροσωπευτικό δείγμα για το Local Agenda 21

Τα εμπόδια στην εφαρμογή του Προγράμματος στην Γερμανία είναι τα εξής:

- Έλλειψη ενημέρωσης του πληθυσμού για το Agenda 21.
- Διαφορετικές προτεραιότητες στο πολιτικό επίπεδο: ανεργία, οικονομικά μεγέθη, έγκλημα: μετανάστευση και άνθρωποι που ζητούν άσυλο κ.λ.
- Έλλειψη προμάχων και διανοούμενων με πρωτοβουλίες στο πολιτικό επίπεδο.
- Έλλειψη φυσικών πόρων, όπως, επίσης, και διοικήσεις με παρωπίδες.

Οι γερμανικές πόλεις και κωμοπόλεις είναι προετοιμασμένες, κατά την εφαρμογή του Agenda 21 του Συνεδρίου των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, να προωθήσουν την ανταλλαγή εμπειριών ανάμεσα σε Τοπικές Αρχές, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο, μέσω των εθνικών οργανισμών των Τοπικών Αρχών, ιδιαιτέρως με την Οργάνωση των Γερμανικών Πόλεων και Κωμοπόλεων, αλλά επίσης και διεθνώς μέσω Διεθνών Οργανισμών Τοπικών Αρχών, όπως το Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης (CEMR) και η Διεθνής Ένωση Τοπικών Αρχών (IULA). Οι γερμανικές πόλεις και κωμοπόλεις γνωρίζουν σήμερα πως αν έχει κανείς εμπειρία και γνώση, θα πρέπει να είναι έτοιμος να την μοιραστεί με άλλους ανθρώπους. Η επιτυχία στην παγκόσμια περιβαλλοντική πολιτική μπορεί μόνο να επιτευχθεί από την Κοινότητα των Ανθρώπων και των Κρατών. Αυτή λοιπόν η επιτυχία δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την συνεργασία πόλεων και κωμοπόλεων.

Σημειώνεται, ότι το DST ύστερα από την Γερμανική ενωποίηση έχει γίνει ένας από τους μεγαλύτερους Τοπικούς Οργανισμούς στον κόσμο και αντιπροσωπεύει περισσότερες από 6.000 πόλεις, κωμοπόλεις και αρχές, και γύρω στα 60 εκατομμύρια ανθρώπους. Ο κύριος σκοπός του είναι να επηρεάζει την νομοθεσία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία έτσι, ώστε το Κοινοβούλιο και η Κυβέρνηση να προτείνουν σε τοπικό επίπεδο φιλικές λύσεις για τις πόλεις και κωμοπόλεις. Το DST είναι υποστηρικτής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όπως καταγράφεται στο άρθρο 28 του Γερμανικού Συντάγματος.

Επί πλέον, το DST συμβουλεύει τις πόλεις - μέλη για όλα τα γεγονότα και τις εξελίξεις, τα οποία ενδιαφέρουν τις τοπικές οργανώσεις έτσι, ώστε να μην πρέπει να ασχοληθούν εξ αρχής με αντίστοιχο θέμα. Το DST οργανώνει, επίσης, ανταλλαγές εμπειριών ανάμεσα στις πόλεις - μέλη, όπως επίσης και εθνικές και διεθνείς Επιτροπές. Στα κεντρικά γραφεία του DST στην Κολωνία εργάζονται 150 περίπου υπάλληλοι.

Το έγγραφο του Local Agenda 21 του DST παρέχει την βάση για περιβαλλοντική προστασία στις γερμανικές πόλεις και κωμοπόλεις, που παρουσιάστηκαν. Μ' αυτό το έγγραφο, οι γερμανικές πόλεις και κωμοπόλεις μπορούν να αποδείξουν, ότι πραγματοποιούν το σύνθημα «Σκέψου παγκόσμια - Δράσε τοπικά».

Μετάφραση: Μ. ΛΑΪΝΑ

Πτυχιούχ. Γερμανικ. Γλώσ. και Φιλολ. Πανεπισ. Αθηνών